



SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU

TCK MD. 220 ÜZERİNE BİR İNCELEME

Bayram YÜKSEKKAYA¹

¹ Avukat Adana Barosu.

Bir döneme damgasını vuran ve hemen hemen tüm toplumda “cezaevine girme” korkusu oluşturan “Özel Yetkili” savcılık makamlarının “araç” olarak kullandıkları “itham”ın başında “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma” suçu gelmektedir.

Yoğun telefon dinlemeleri, teknik takipler, bizzat kolluk tarafından gerçekleşen “hukuka aykırı delil” elde etme girişimleri, dijital alandaki kayıtlarla oynamalar, ses dökümlerinin makaslanması ve değiştirilmesi gibi birçok hukuk dışı uygulamaların temelinde; suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme ve üye olma suçundan dolayı bir itham altında bulunma yatmaktadır.

Konuşmaların her zaman dinlendiği paranoyasına kapılan bir nesil oluşturan bu uygulamalar, insanların aile içerisindeki rutin konuşmalar sırasında dahi, telefonları başka odada bulundurmaya zorunluluğuna itmiştir. Medyada devamlı suretle “suç örgütü çökertildi” başlığı ile yayınlanan haberler, mahallelerde gerçekleştirilen “safak operasyonları” ve devletin üst kademesinde bulunan birçok kişinin (suç örgütü olmasa da terör örgütü ithamı ile) tutuklanması ve bu kişilerin hukuka aykırı bir şekilde yıllarca cezaevinde kalmaları ve hatta ölmeleri, toplumda; “organize suçluluk”a ve organize suçluluğun en somut yansıması olan “örgüt suçlaması”na karşı bir korku oluşturmuştur. Oluşturulan bu “korku imparatorluğu”na bağlı olarak, nasıl bir amaç güdüldüğü de, izahtan öte apaçık bir malumdur.

Madalyonun bir yüzü böyle iken, madalyonun karanlık tarafında ise, gerçekten kurulan suç örgütleri, toplumda “öne alınamayan” suç dizgeleri oluşturmaya devam edegelmişlerdir.

İşte biz bu kısa çalışmamızda, madalyonun her iki yüzünün de tam olarak anlaşılması için, TCK md. 220 üzerine bu incelemeyi yayınlamayı uygun görmekteyiz.



BÖLÜM – 1

KAVRAM

“Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak” kavramının açıklanması, bu konuda tam bir tez ortaya koyma çabası, bu makalenin sınırlarını aşmaktadır. Zira **suç örgütü** kavramı, birçok kavramla ilgili ve ilintilidir.

Organize suç, organize suçluluk, mafya, cete gibi birçok kavramla içiçe geçmiş bir kavram olarak önümüzde bulunan **“suç örgütü”** kavramını biz, **TCK md. 220** dâhilinde açıklamaya çalışacağız. Bir başka çalışmamızda, **organize suç** ve **organize suçluluk** gibi kavramları açıklamış bulunduğumuzdan, ilgilenenlerin o makalemizi incelemeleri uygun olacaktır.²

TCK md. 220, kısmen ayrıntılı bir düzenleme olarak değerlendirilebilir. Ancak madde metninde veya TCK md. 6’da, **“örgüt”** kelimesinden, başka bir ifade ile **suç işlemek amacıyla örgüt kurma** suçu açısından **“örgüt”** kelimesinden ne anlaşılması gerektiği açıkça belirtilmemiştir. Sadece kişi, amaç ve araç bakımından bir belirleme yapılarak, bu konuda “hukuki zorunluluklar” babında açıklamalar yapılmıştır.

Biz tüm bu tartışmaları bir yana bırakarak, **suç işlemek amacıyla örgüt kurmanın** tanımını, yine **TCK md. 220**’e dayanak yapılmasını, kanunda suçun bir ögesi olarak görülmeyen bir unsurun, tanım içerisine yerleştirilerek, kanunun açık düzenlemesinin ihlal edilmesinin doğru olmadığını belirtmek isteriz.

Düzenlemeden anlaşıldığı kadarıyla; an az üç kişinin, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla (amaç) birleşerek/bir bütünlük arz edecek şekilde bir araya gelerek (hiyerarşi), amaçladıkları suça uygun araçları temin etmek suretiyle (araç), amaçlarını gerçekleştirebilecek bir seviyede birlik oluşturmaları (yeterlilik/elverişlilik), **suç işlemek amacıyla örgüt kurma** suçuna vücut verecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken hususların başında, kişi sayısı gelmektedir. En az üç kişi olmak zorunda olan **suç örgütlerinin**, olmazsa olmaz şartı, en az 3 kişiden ibaret olmalarıdır.

Bir diğer dikkat edilmesi gereken husus şudur ki; amaca uygun bir yapılanma olmalıdır. Nesnel ve objektif bir değerlendirme ile araştırılması gereken bu husus, “hayallerin” cezalandırılmasını engellemek içindir. Örneğin; 25 yaşında bir askeri kaçırmak (*kişiyi hürriyetinden yoksun kılma*), onun tüm malvarlığına el koymak (*yağma*), neticesinde onun çıplak fotoğraflarını çekerek, internete verme amacıyla ayrıca başka yerlerden para bulmasını sağlamak (*şantaj*) gibi **suçları işlemek amacıyla** bir araya gelen üç tane 70 yaşındaki yaşlı ve hasta adamın, **suç**

² YÜKSEKKAYA, Bayram. “Organize Suçluluk”, yuksekkayalawoffice.com



örgütü kurduğunu ileri sürmek (*diğer şartların da elverişsizliği söz konusu ise*), kurmak isteseler dahi **örgütün** yapısı gereği “amaçlanan suçları işlemeye elverişli olmama” nedeniyle kabule şayan olmayacaktır.

Bir başka önemli husus şudur ki; **örgütün** işlemeyi planladığı suçlar, **örgütün** “isminin” ve “mahiyetinin” değişmesine sebep olabilir. Eğer kurulan bir **suç örgütü**, baştan veya sonradan, “anayasal düzeni yıkmak veya zarar vermek” gibi bir hedef belirler ise, bu yapılanma **“suç örgütü”** değil, **“terör örgütü”** olarak değerlendirilecektir. Bu husus örgütün varlığına değil, mahiyetine ilişkin bir konudur.

Dolayısıyla **“suç örgütü”** kavramını kısaca, **TCK md. 220**’nin aradığı şartlara uygun bir yapılanma olarak tanımlayabilir, bu tanım içerisinde **TCK md. 220**’nin zorunlu olarak aradığı şartların var olması gerektiğini söyleyebiliriz.



BÖLÜM – 2

HUKUKİ DÜZENLEME

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, TCK md. 220'de düzenlenmiştir.

Madde 220 - (1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

(5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

(6) (Değişik fıkra: 02.07.2012 - 6352 S.K./85. md.) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. (Ek fıkra: 11.04.2013 - 6459 S.K./11. md.) Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.

(7) (Değişik fıkra: 02.07.2012 - 6352 S.K./85. md.) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt



üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.

(8) Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sekiz fıkra şeklinde düzenlenen maddede, **örgütün** içerisinde yer alan veya almayan, **örgütle** temas halinde olan kişilerin hukuki konumları ayrı ayrı düzenlenmiş olup ayrıca **örgütün** silahlı olup olmaması, **örgüt** bünyesinde işlenen suçlardan dolayı nasıl bir ceza tertibine gidileceği ve bu gerçekleştirilen diğer suçlardan kişilerin nasıl bir sorumluluk altında bulunacakları da belirtilmiştir.

Konunun önemine binaen, maddeye ilişkin hükümet gerekçesini ve adalet komisyonu raporunu aktarmayı uygun görmekteyiz. Zira hangi saikle böyle bir düzenlemeye gidildiği, düzenlemeden beklenen amacın ne olduğu, hükümet gerekçesi ve adalet komisyonu raporu ile net bir şekilde anlaşılabilir.

Tam burada belirtmeliyiz ki, hükümet gerekçesi ve adalet komisyonu raporunda, fıkra numaraları birbiri ile uyumlu olmayabilir, tam madde metnini karşılamayabilir. Zira kanun mecliste kabul edildikten sonra, üzerinde değişiklikler yapılmış, ek fıkralar eklenmiş, bir kısım çıkartmalar yapılması yoluna gidilmiştir. Bu husus, kafa karışıklığına mahal vermemelidir.

TCK md. 220'nin Hükümet Gerekçesi:

Madde, genel olarak kanunların cürüm saydığı fiilleri işlemek üzere kişilerin yapılanmalarını cezalandırmaktadır. 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Kanun burada "cemiyet" kelimesini kullanmıştır. Dilimizde artık yerleşen "örgüt" sözcüğü, Tasarıda belirtilen maksatla oluşturulmuş fesatçı grupları belirtmek üzere kullanılmaktadır.

"Örgüt" 4 üncü maddenin (8) numaralı bendinde belirtildiği üzere, birden fazla kişinin önceden anlaşıp birleşmesidir. Herhangi bir harekete geçilmeden örgütün böylece teşkil edilmiş olması maddi unsurun tamamlanması için yeterlidir.

Örgütün şeklinin, kanunen teşekkül etmiş olup olmamasının önemi yoktur. Kanuna uygun olarak oluşmuş bir dernek



de, gizli amacı itibarıyla böyle bir örgütü oluşturabilir. Önemli olan örgütün gerçek hedefi ve gerçekte var olan faaliyetleridir.

Maddenin birinci fıkrası gereğince örgütü kuranların veya örgüte katılanların aynı suretle cezalandırılmaları gerekecektir. Örgütün faaliyetlerine, fiilen iştirak edenlerin de örgüte katılmış sayılmaları gerekir.

Maddenin birinci fıkrası gereğince sadece birleşme, suçun maddi unsurunun oluşması için yeterli olduğundan suça ancak eksik teşebbüs olanağı vardır.

Maddenin ikinci fıkrası belirli maddelerde yazılı suçların işlenmesi için örgütün meydana getirilmiş olmasını ağırlaştırıcı bir neden saymaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, örgüt mensuplarının ülkenin herhangi bir yerinde, şehirde, yolda veya dağda yahut kırdaki silahlı olarak dolaşmaları veya silahlarını bir yerde saklamış bulunmaları ağırlaştırıcı neden sayılmıştır.

Örgütün yöneticileri durumunda bulunanların cezaları dördüncü fıkra gereğince artırılabilecektir.

Suçun oluşması için failerde genel kast yeterlidir. Ancak kastın hem örgütün kurulmasına ve hem de örgütün cürümleri işlemek maksadına yönelik olması gerekir. Yoksa saldırılara karşı kendilerini savunmak üzere yani meşru savunma hakkını kullanmak için örgütlenme bu suçu oluşturmaz. Katılanlarda da, böyle bir örgüte katılma kastının bulunması gerekir.

Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun hükümleri saklıdır.

Maddeyi, elbette ki, suçta iştirak halini zedelemeyecek tarzda uygulamak gerekmektedir.

Madde, örgüt kurma suçuna katılmamış bulunanların, kurulduktan sonra örgüt mensuplarına belirli şekillerde yardım etmelerini cezalandırmaktadır. Örgütün kurulmasına katılmış yani örgüt kurma suçunun failerinden bulunmuş olan kişilerin örgüte yardım etmeleri ayrıca suç oluşturmaz.



Tasarı bu yardımları, 448 inci maddesi dışında ayrıca cezalandırmakta ve böylece örgütün yardımsız kalarak sönüp gitmesini sağlamak istemektedir.

Suçun oluşması için yardım fiilinin bilinerek ve istenerek, böyle bir örgüte yardım amacıyla yapılmış bulunması gereklidir. Yardımın hangi hususlara ilişkin bulunması gerektiği maddede gösterilmiş değildir. Madde, örgüt mensuplarına yapılacak yardımın silah, cephane, yiyecek, giyecek veya barınacak yer şekillerinde olmasını açıklamakla birlikte "başkaca yardım edenlere" demek suretiyle, bunlar dışında kalan diğer tür yardımları da kapsamı içine almaktadır; ilaç, kitap, çadır, malzeme, daktilo makinesi, kâğıt ve sair yardımlar da böylece maddenin kapsamı içinde bulunmaktadır. Suç işlemek için yardım, bu maddenin kapsamı içinde değildir.

Yardımanın herhangi bir ciddi cebir ve şiddet veya tehdit veya sair bir baskının etkisi altında kalınmaksızın yapılmış olması gerekir. "Ciddi"likten maksat, cebir ve şiddet veya tehdit veya sair baskı ile yardımın yapılması arasında bir nedensellik ilişkisinin bulunmasıdır. Böyle bir ilişki varsa hareket suç oluşturmaz. İkraah kusurluluğu yok etmesi dolayısıyla sorumluluğu kaldıran bir nedendir.

Yaralı ve hastaların geçici olarak tedavisini ise bu madde kapsamında saymamak gerekir. Zira koşullar ne olursa olsun, hasta ve yaralının tedavisi, tıp mesleğine bağlı mesleki hakkın çerçevesi içindedir ve bir hukuka uygunluk nedeni oluşturmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, tüm yardımların belirli yerlerde yapılması ağırlaştırıcı neden sayılmıştır. Söz konusu yerleri bu tür faaliyetlerin dışında tutmak amacıyla fıkra kaleme alınmış bulunmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, yardımların örgüt mensuplarının belirli akrabası tarafından yapılmış olması bir cezasızlık nedeni sayılmıştır. Ancak yapılacak yardımın "kişisel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik olması" temel koşuldur. İlaç, yiyecek, içecek gibi.

Kişisel ihtiyaçların karşılanmasına yönelik yardımdan maksat, örgütün amacının gerçekleştirilmesine yönelik olmayan ve sadece o kişiye yapılan yiyecek, giyecek gibi yardımlardan ibarettir, yoksa malzeme, söz gelimi daktilo temini bu fıkranın kapsamı içinde değildir.



TCK md. 220 Hakkındaki Adalet Komisyonu Raporu'nun

İlgili Bölümü:

Kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak, işlenmesi amaçlananlardan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Bu suç tanımı ile korunan hukuki değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçu tanımlanmıştır. Bu bakımdan, söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu seçimlik hareketler, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmektir.

Örgüt, soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hâkimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır.

Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiili birleşme yeterlidir. Örgüt, niteliği itibarıyla, devamlılık arz eder. Bu itibarla, kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi halinde, örgüt değil, iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir.

Madde metninde, suç işlemek amacına yönelik örgütün varlığı için asgari üye sayısı belirlenmemiştir.



Suç işlemek için örgüt kurulması bir somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az iki kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilirse de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir.

Bu suç, bir amaç suç niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu suç, ancak doğrudan kastla işlenebilir. Kişiler, suç işlemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdırlar. İşlenmesi amaçlanan suçların türü veya niteliği, sadece bu suç için öngörülmüş olan alt ve üst sınırlar arasında somut cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

İkinci fıkroda, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Örgüte üye olmak, fiili bir katılmadır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür.

Üçüncü fıkroya göre, örgütün silahlı olması, bir ve ikinci fıkroda tanımlanan suçların daha ağır ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır. Suç örgütünün silahlı olup olmaması veya sahip olunan silahların cins, nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya var olan somut tehlikenin ağırlığı bakımından dikkate alınmalıdır.

Dördüncü fıkroya göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunacaktır. Bir veya ikinci fıkroda tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, ayrıca örgütün amacı çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmez. Örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi halinde, hem bir veya ikinci fıkroda tanımlanan suçtan hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmedilmelidir.

Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmezse, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame



edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

Altıncı fıkraya göre, örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir.

Yedinci fıkrafta, örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin, örgüt üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle, "örgüte yardım ve yataklık" adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller, nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrasında, örgütün veya amacının propagandasının yapılması suç olarak tanımlanmıştır. Bu propagandanın basın ve yayın yolu ile işlenmesi, suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir.

Esasen, bu çalışmada dile getirilmek istenen birçok husus, hükümet gerekçesi ve adalet komisyonu raporunda belirtilmiş, tartışılmıştır. Biz, önemine binaen, **suç işlemek amacıyla örgüt kurma** suçunun tam olarak anlaşılması için, bazı hususları daha ayrıntılı bir şekilde aktarmayı uygun görmekteyiz.



BÖLÜM – 3

HUKUKİ İRDELEME

A) SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA (ÖRGÜT KURMA/LİDERLİĞİ SUÇU)

Madde metninde, suç örgütünü kuran ile suç örgütüne liderlik eden kişinin, aynı kişi olduğu düşünüldüğü yönünde, bir açıklama bulunmamaktadır. Bununla birlikte esasen, madde metninde “suç örgütü lideri” diye bir tabir de geçmemektedir.

Buna rağmen uygulamada, örgütü kuran kişinin, örgütün lideri olduğu, başka bir ifade ile örgütün liderinin örgütü kuran kişiden başkası olmayacağı düşüncesinden hareket edilmektedir.

Biz, bu görüşe iştirak etmemekteyiz. Kanunda, örgüt lideri diye bir tabir geçmemektedir. Kanunda, örgütü kuran, yöneten, üye olan, yardım eden ve örgütün propagandasını yapanların cezalandırılacağı belirtilmektedir.

Örgütü kuranın, örgütün lideri olacağı düşüncesinin de hiçbir mantıklı gerekçesi bulunmamaktadır. A tarafından birçok kişinin katılımını sağlayarak kurulan bir örgütte, örgüt içerisinde yer alan B, örgütün içerisindeki konumunu yükselterek, örgütün lideri haline gelebilir veya dışarıdan birisi örgüte katılarak, A tarafından kurulan örgütün liderlik koltuğuna oturabilir.

Peki, bu durumda ne olacaktır? A tarafından kurulan örgütün liderlik koltuğuna B oturur ise, nasıl bir yol izlenecektir? Kanaatimizce kanunun düzenlemesi açıktır. A, suç örgütü kurmaktan dolayı ceza alacaktır, B ise örgütü yönetmekten ceza alacaktır. Bu hususun, başka saiklerle tartışmaya açılması dahi, abesle iştigal etmek olduğu düşüncesindeyiz. Ayrıca, bir suç örgütünü iki kişi de kurabilir, iki kişi birden örgütün kurulması için mesai harcayabilir. İki elden kurulan bir suç örgütünün “iki lideri” olabileceğini söyleyebilmek, hatta “lider” kelimesi ile “iki” kelimesinin yanyana bulunabileceğini düşünmek dahi, kanaatimizce doğru olmayacaktır. Bu arada bazı siyasi partilerde “eş başkan” uygulaması akla gelerek, bu beyanımıza bir itiraz ileri sürülebilirse de, bir siyasi parti örgütlenmesi ile bir suç örgütü örgütlenmesi arasında, eşyanın doğasından kaynaklı farklar olduğunu hatırlamak, itirazı ret etmeye yetecektir.



Yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermemek üzere, bu konuda bir hususu daha belirterek bu bahsi kapatmayı düşünüyoruz. **Örgüt liderliği** ve **örgüt kurma** gerçeği, tarafımızca ret edilmemektedir. Her **örgütün** muhakkak bir kurucusu, bir **lideri**, bir **yöneteni** ve birçok **üyeyi** vardır. Ancak, önemli olan şahısların hukuki konumlarını tam olarak belirlemek olacağından, **örgütü** kuranın her zaman **örgüt lideri** olacağı önyargısına sıkı sıkıya bağlı kalmanın, kanuni düzenlemeyle ve hukukun genel ilkeleriyle bir ilgisi bulunmamaktadır.

Bir **örgüt kurmaktan** bahsedebilmek için, yanına en az iki kişi daha almak suretiyle, **kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla** birliktelik oluşturmak gerekmektedir. **Örgüt kurucusu** ve diğer kişilerin, kanunda açıkça **suç olarak belirtilen fiilleri gerçekleştirmek** için bir araya gelmeleri ve aynı görüş etrafında bu yapılmaya vücut vermeleri gerekmektedir. İşte, bu birliktelik fikrini (*sözlü yahut fiili olarak*) ortaya atan bu birlikteliğin oluşması için çaba sarf eden ve nihayetinde bu çabalarında başarıya ulaşan kişi, **örgütün kurucusudur**.

Yukarıda “KAVRAM” bölümünde ayrıntıları ile belirtildiği üzere, bir **örgütün**; **kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla** üyelerinin bir araya gelmesi, kişi sayısının en az 3 kişi olması, aralarında (*gevşek de olsa*) bir **hiyerarşinin** bulunması ve **araç-gereç** bakımından **amaçlanan suçları işlemeye elverişli** bir donanıma sahip olmaları gerekmektedir. İşte **örgütün kurucusu**, tüm bu konuları halleden, bir anlamda işin fiili ve sosyal bürokrasisinin üstesinden gelen kişidir.

Tam bu noktada, **örgütü kurmak** ve **yönetmek** kavramlarının ayrılması, açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Her **örgütün** bir **kurucusu** ve her **örgütün** en az bir **yöneticisi** vardır. Ancak her **suç örgütünde**, muhakkak **kurucu**, **lider** ve **yönetici** farklı kişilerden teşekkül edecek diye bir zorunluluk bulunmamaktadır. Başka bir ifade ile **örgütü kuran** kişi aynı zamanda **lider** olabileceği gibi, **lider** olmayıp, **örgütü kuran** ve **yöneten** kişi de olabilir ki; **lider** aynı zamanda örgütü de yönetebilir.

TCK md. 220'nin 1., 4. ve 5. fıkraları birlikte değerlendirildiğinde, şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

Suç örgütünün işlediği suçlardan ayrıca ceza verilir (f. 4) ve **suç örgütü yöneticisi** ayrıca bu suçlardan da sorumlu olacaktır (f. 5). Dolayısıyla, **suç örgütü yöneticisi** birinci fıkraya bağlı olarak cezalandırılacak ayrıca, **örgüt üyelerinin** işlediği her bir suçtan da ayrıca ceza alacaktır. Burada, **istirak** halinin farklı bir versiyonunun kabul edildiği aşikârdır.

Örneğin, A isimli kişi **suç örgütünün yöneticisi** olup, bu **suç örgütünün üyesi** konumunda bulunan ve **örgüt** adına **yağma** yapan B'nin bu fiiline A, doğrudan doğruya **istirak** etmemiş olmasına rağmen, **suç** “**örgüt adına**” işlendiğinden A da B'nin aldığı cezayı “ayrıca” alacaktır. Burada ayrıca kelimesini tırnak içerisinde yazmamızın nedeni, bu cezalandırılmadan B, hiçbir şekilde



etkilenmeyecek, B de işlediği suçtan cezalandırılacak, A ise kendisinin gerçekleştirdiği suçların yanı sıra, B'nin aldığı cezanın aynısına çarptırılacak ve eğer diğer suç örgütü üyelerinin “örgüt adına” işlediği suçlar var ise onlardan da ceza alacaktır.

Maddenin 1., 4. ve 5. fıkraları dahilinde, suç örgütünü kuran kişinin hukuki durumu mercek altına alındığında, işte tam bu noktada uygulamadaki sıkıntılar baş göstermektedir. Yukarıda da değinildiği üzere, suç örgütünü kuran kişinin, suç örgütünün lideri veya yöneticisi olması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır. Kimi zamanlar örgütü kuran, liderliğini yapan ve yöneten aynı kişi olabilir ama bu husus, zorunluluktan ortaya çıkmamakta, münferit örgütün kendi iç ilişkilerinden bu sonuca ulaşılabilir. Nitekim “failden fiile/suçta ulaşmak” değil, “delilden fiile/suçta ulaşmak” düstur addedilmelidir.

Uygulamada, her nedense ve hiçbir kanuni düzenlemede yer almamasına rağmen, suç örgütü kuran kişi kendiliğinden “lider” veya “yönetici” ilan edilmekte, buna bağlı olarak da üyelerin örgüt adına işledikleri münferit suçlarından dolayı ayrıca cezalandırılmaktadırlar. Hatta uygulamada, bir adım daha öne geçilerek, “suç işlemek amacıyla örgütü kurma” kavramı üzerinde hiç durulmamakta, bu konuda hiç araştırılma yapılmamakta, bir kişi “örgüt kuran” olarak ilan edildikten hemen sonra, yönetici olup olmadığı yönünde bir araştırma yapılmadan, yöneticiymiş gibi cezalandırılmaktadır.

Bu yöndeki uygulamalara şerh olarak demektediriz ki; suç örgütü suçlamasına bağlı yapılacak soruşturma ve yargılamada, örgütü kuran kişinin kim olduğu belirlenemiyorsa, suç örgütünü kurmaya bağlı olarak hüküm tesis edilmemelidir. Aynı şekilde, kanun maddesinde hiçbir şekilde bahis dahi edilmeyen “lider” diye bildirilen kişinin, aynı zamanda “yönetici” olduğu yönünde bir delil yok ise yine bu kişinin “yönetici” olarak cezalandırılmaması gerekmektedir. Burada önemli olan suç örgütünü yöneten kişinin kim olduğu yönünde delilleri değerlendirmektedir. Eğer eldeki deliller, bir kişinin suç örgütünü yönettiğini işaret etmiyor ise, o kişiyi örgütü kurmak veya örgüte liderlik yapmak serlevhası (başlığı) altında “örgüt yöneticisi” gibi cezalandırmak, hukuka ve kanuna aykırılık teşkil edecektir.

Netice itibariyle, bir örgütü kurmak ayrı bir şeydir, bir örgüte liderlik yapmak ayrı bir şeydir, bir örgütü yönetmek ise apayrı bir şeydir. Soruşturma veya kovuşturma sırasında elde edilen delillere bağlı olarak bu üç unsur değerlendirilecektir. Hatta “liderlik” diye bir unsurun değerlendirilmesine dahi gerek yoktur. Kanunun düzenlemesine göre, bir örgütü ya kuran vardır, ya yöneten vardır yahut da üye, üye olmadığı halde destek verenler veya örgütün propagandasını yapanlar vardır. Kanuni düzenlemede “lider” diye bir belirleme yapılmamıştır. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyenlerin, “SUCUN DEREBEYLERİ” adlı makalemizi incelemeleri yerinde olacaktır.³

³ YÜKSEKKAYA, Bayram. SUCUN DEREBEYLERİ, bağlantı: <https://yuksekkayalawoffice.com/sucun-derebeyleri.html>



B) SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA KURULAN ÖRGÜTÜN YÖNETİMİ (ÖRGÜT YÖNETİCİSİ)

Yukarıdaki bölümde “suç örgütünü kurmak” kavramını açıklanırken, örgütü yönetme üzerine de kısaca değinilmiş idi. Öneme binaen, ayrı bir başlık altında ayrıca bu konuyu incelemeyi uygun görmekteyiz.

Öncelikle yönetmek kelimesinin, suç örgütü açısından anlamını ortaya koymak gerekmektedir. Suç örgütleri yapıları gereği, bir hiyerarşi içerisinde hareket etmektedirler. Bu hiyerarşiye bağlı olarak hareket eden üyeler veya alt yöneticiler, üstlerden emir alırlar. İşte bu hiyerarşi içerisinde, örgütün tamamı veya kendine bağlı grup içerisindeki üyelere talimat veren ve verilen talimatı gerçekleştirilebilme hükmünde olan kişi “suç örgütü yöneticisi”dir.

Elde edilen deliller dâhilinde, örgüt içerisinde yer alan bir kişiden üyelerin talimat aldığı tespit ediliyor ve talimat veren kişi bu talimatı kendi adına veriyor ise bu kişinin yönetici olduğunu söyleyebiliriz.

Görüldüğü üzere, örgüt yöneticisinin talimatı bizzat kendi adına vermesi, örgütün hiyerarşik yapısı üzerinde söz sahibi olması ve üyeleri bizzat yönlendirebilme gücüne sahip olması gerekmektedir.

Gerek yasal (*cezai*) takibe yakalanmamak, gerekse de örgütün yapısının zorunlu olarak dayattığı bazı nedenlerden dolayı (*üyelerin uzak yerlerde olması, yöneticinin üyelerle bizzat görüşmek istememesi gibi vs*) suç örgüt yöneticisi, başka kişiler aracılığıyla talimatını gerekli üyelere ulaştırabilir. Bu nedenle soruşturmalarda, bu husus dikkatle irdelenmeli, talimatı veren şahsın kendi adına mı yoksa bir başkası adına mı talimatı verdiği/getirdiği hiçbir tereddütte mahal bırakmayacak şekilde ortaya konulmalıdır. Bu noktadaki tereddüt, suç örgütünün yapısı bakımından yanlış kanaatin oluşmasına neden olabilir.

TCK md. 220'nin 1., 4. ve 5. fıkraları dahilinde örgüt yöneticisinin, hem bir suç örgütüne yöneticilik yapması nedeniyle 1. fıkra gereği, hem kendi işlediği suçlar nedeniyle 4. fıkra gereği hem de yönetici olması hasebiyle örgüt üyelerinin örgüt adına işlediği suçlardan dolayı 5. fıkra gereği sorumluluğu ortaya çıkmaktadır.

Bu noktada bir ayrıma gidilmelidir. Bazı örgütlerde birden fazla yönetici olabileceği gibi, alt grup yöneticiliği yapan kişiler de olabilir.



Örneğin, bir **suç örgütünün** hem **uyuşturucu ticareti** yaptığı, hem **yağmalarda** bulunduğu, hem de **hırsızlık** suçuna bulaştığı durumlarda, her suç kolunun ayrı yöneticisi olup, tek bir yöneticiye bağlı durumda bulunabilirler. Bu durumda, **örgütün lideri** de denilebilecek **“ana yönetici”** (1. ve 4. fıkradaki sorumluluklarının yanı sıra) tüm suçlardan sorumlu olmakla birlikte, her bir suç kolunun yöneticileri (*uyuşturucu kolunun yöneticisi uyuşturucu suçuyla ilgili suçlardan sorumlu olması gibi*) kendi alt gruplarının işlediği suçlardan ayrıca sorumlu olacaklardır. Başka bir ifade ile **uyuşturucu suçlarını** yöneten yönetici, **yağma suçlarını** işleyen üyelerin fiillerinden sorumlu olmayacaktır ve kanunun emredici düzenlemesinin bu şekilde anlaşılması zorunludur.

Çok nadir olmamakla birlikte, **büyük suç örgütlerinde**, yöneticilik ve üyelik kavramları **“üst suç örgütü-alt suç örgütü”** bünyesinde değişebilmekte ve yukarıda belirttiğimiz örnekten farklı bir yapı da sergileyebilmektedir. Bir **suç örgütü** yöneticisine bağlı bulunan bir üye, kendi altında, bağlı bulunduğu üst **suç örgütünün** yöneticisi ile bir ilişkisi olmayan farklı üyelerden oluşmuş bir alt **suç örgütü** yapılması kurabilir. Örneğin; X isimli **suç örgütünün** üyesi olan A, X örgütünden bağımsız, Y isminde, yine en az üç kişiden oluşan, aralarında **hiyerarşi** bulunan, **amaçlanan suçları işlemeye elverişli** araçlara sahip bir **suç örgütü** kurabilir ve yönetebilir. A, X isimli **suç örgütünün** yöneticisinden aldığı talimatları, kendisinin yönettiği Y isimli **suç örgütü** bünyesinde yerine getirebilir. Bu durumda A'nın hukuki konumu, X isimli **suç örgütüne üye olmak**, Y isimli **suç örgütünün** de yöneticisi olmaktan ibarettir.

Görüldüğü üzere, **suç örgütü** yapılanmaları farklı, münferit ve girift bir hal alabilmektedir. Önemli olan, eldeki delilleri çok iyi tahlil ederek, yapılanmanın tam bir deşifresini oluşturmak ve bu deşifreyi oluştururken, hiçbir kalıbı temel almamaya çalışmaktır. Özellikle kolluk kuvvetleri, ellerinde bulunan basmakalıp şemalara bağlı kalarak, delilleri tam olarak değerlendirmeden, rastgele bir tanımlama yapabilmektedir. Çok acı tecrübelerle sabittir ki, kolluğun bu yanlış ve kimi zaman yanlış uygulamaları nedeniyle, haddinden fazla kişi boş yere ceza almıştır.



C) SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA KURULAN ÖRGÜTE ÜYE OLMA (ÖRGÜT ÜYELİĞİ)

Esasen, gerek suç örgütünü kuran gerekse suç örgütünü yöneten kişiler de örgütün birer üyesidirler. Ancak, hukuki konumları gereği daha ağır cezalandırma yönünde bir ceza politikası izlendiğinden, anlaşılır olması münasebetiyle böyle bir “kavram” farklılığına gidilmiştir.

Örgüt üyeliği kavramı, örgütü kurmayan ve yönetici de olmayan ve fakat örgüt hiyerarşisine bağlı olan kişileri kapsamaktadır. Örgüt üyeliğinin ayırt edici özellikleri, bunlardan ibarettir.

Örgüt içerisinde var olan bir kişinin, örgütü kurup kurmadığı veya örgütün yöneticisi olup olmadığını tespit etmek, kolaydır. Peki, bir kişinin suç örgütünün üyesi olup olmadığı nasıl tespit edilecektir?

Bu husus, her suç örgütü için farklılık arz edebilecektir. Ancak genel manada, örgüt hiyerarşisi içerisinde yer almasından işe başlanabilir. Bir kişinin bir suç örgütünün hiyerarşisi içerisinde olup olmadığının tespitinin, esasında teknik takip ve telekomünikasyon araçlarının dinlenmesi dışında mümkün olamayacağı yönünde, malum ve meşhur kişiler tarafından bir algı oluşturulmuş, oluşturulan bu algı neticesinde, örgüt kurma, yönetme ve örgüt üyesi olma “şüphesi” ile herkes hakkında dinleme kararları verilmiş, bu durum öyle bir hal almış ki, bu şüphe altında bulunmayan kişiler dahi, mahkemelerin bu konuda “noter” gibi karar vermesinden yararlanılarak; dinlenebilmişler, fiziki olarak takip edilebilmişler ve özel hayatları hiçe sayılabilmıştır.

Ceza yargılamasında, hukuka aykırı elde edilmedikçe, her türlü delil ileri sürülebilir. Başka bir ifade ile ceza yargılamasında “delil serbestisi” bulunmaktadır. Tabi ki telekomünikasyon araçlarını dinleme ve fiziki takipler, çok etkili delillerdir. Ancak bu delillere, “başka suretle delillere ulaşamadığı durumda” başvurulması gerekmektedir. Ancak malum ve meşhur dönemin uygulayıcıları, daha “şüphe” oluşur oluşmaz (ki burada şüphenin nasıl oluştuğu da muammadır, birçok örnekte olduğu gibi, kolluğun kendi mensuplarının yine kolluğa yazdığı imzasız mektuplarla “şüphe”nin oluştuğuna toplum olarak şahit olmuş bulunmaktayız) hemen ardından dinleme ve fiziki takip kararları mahkemeden talep etmişlerdir. Failden hareket edilerek başlanılan bu uygulama, sonu hüsrana ve hukuksuzlukla biten birçok hayat hikâyesine konu olmuştur. Çarpıcı bir örnek olması nedeniyle, karşılaştığımız bir davadaki “itham”ı ve trajedi-komik vakayı, bu hususun daha iyi anlaşılması amacıyla, şahısların isimlerini saklı tutarak aktarmayı uygun görmekteyiz:



Daha önce hakkında **suç örgütü yöneticiliğinden** (hatta **liderliğinden!!!**) kesinleşmiş mahkeme kararı bulunan ve bu cezasını infaz edip, serbest kalan A, cezaevinden çıkar çıkmaz, o dönemin rutin uygulaması olduğu üzere teknik ve fiziki takibe alınmış, bu sırada A, Adana iline gelip, bir restoranda yediği kebabı çok beğenmiş, bunun üzerine kebabı yapan ustayı yanına çağırarak telefonunu almış, İstanbul'dan telefonla sipariş verdiğinde kendisine kebabları şoklayarak göndermesini istemiş ve usta da bu teklifi kabul etmiştir. Aradan bir aya yakın bir süre geçtikten sonra A, Adana'daki kebabçı ustasını arayarak, arkadaşlarıyla mangal keyfi yapacağını, bu nedenle 50 şiş Adana Kebap yapmasını, kebabları şoklayarak uçak kargoya vererek kendisine göndermesini, bu arada ücretini de bankadan havale etmek için kendisine bir hesap numarası vermesini istemiştir. Kebabçı ustası, kendisine ait banka hesap numarasını vermiş, belirledikleri günde kebabları hazırlayıp, uçak kargoya teslim etmiş, bu arada da A, bankadan para göndermiştir. A, kebabçı ustasını arayarak hal hatır konuşmalarından sonra “*Emanetleri yolladın mı usta?*” diye sormuş, usta da “*Evet yolladım abi, akşam saat 11’de havaalanından aldırırsın*” diye cevap vermiştir. Bu olayın üstünden üç ay geçtikten sonra, bir “**şafak operasyonu**” ile kebabçı ustası evinden derdest edilerek, gözaltına alınmış, evi aranmış, daha sonra apar topar Adana’dan İstanbul’a götürülmüş, 3 gün gözaltında tutulmuş, dosya gizli olduğu için hiçbir bilgi verilmemiş, 3. günün akşamı ifadesinde kebabçı ustasına iki soru sorulmuştur: A isimli kişiyi tanıyıp tanımadığı ve aralarında geçen ve yukarıda belirtilen konuşmada “emanetler” kelimesinin ne anlama geldiği. Sorulan sorulara karşı doğruları dile getiren ve bu yönde cevap veren kebabçı ustası **TUTUKLANMIŞTIR!!!** İfadesi alınır iken, uçak kargoya verilen kebablara dair kargo belgesi ve aynı tarihli banka havale dekontu ibraz edilmiş fakat hiçbir şekilde ne **özel yetkili** savcılık ne de **özel yetkili** “sözde” **özgürlük mahkemeleri** tarafından göz önüne alınmamıştır. İki ayı aşkın bir süre cezaevinde mevkuf (*tevkif edilmiş/tutuklu*) olarak kalan kebabçı ustası, sonrasında güç-bela tahliye edilmiştir. Tahliye olduktan sonra da memleketine dönen kebabçı ustası, en son çalıştığı iş yerinden “A’nın adamı” olarak fişlendiğinden dolayı tekrar işe alınmamış, kovulmuştur!!!!

İşte malum döneme ait küçük bir olay!!!

Örgüt üyeliği konusuna döner isek, bir kişinin **örgüt üyesi** olduğu her türlü delille ispat edilebileceğinden, kolluk tarafından tüm delil elde etme yöntemlerinin denendiği ve fakat başarılı olunamadığı durumlarda, bu hususun kolluk tarafından “ispatlı bir şekilde” ortaya konulması durumunda **teknik ve fiziki takip kararı** verilir verilmeyeceği tartışılmalıdır. Bu konuda da mahkemelerin “bu yönde karar vermek” gibi bir zorunlulukları bulunmamaktadır.



Örgüt üyesi, çift taraflı bir sorumluluk altındadır. Birincisi **örgüt adına** işlediği suçlar açısından "**örgütlü suç**" serlevhası adı altında sorumlu olacaktır. Buradaki sorumluluk "cezayı ağırlaştırıcı" bir sorumluluktur. TCK md. 220/4. fıkra gereği, **suç örgütü adına işlenen** suçlardan "ayrıca" ceza verilmektedir ve fakat verilen bu cezada çoğu zaman "örgüt yararına, örgütün korkutucunu gücünü kullanarak" gibi nedenlerle cezalar ağırlaştırılmaktadır.

Örnek nispetinde sayılacak olursa 5237 sayılı TCK'nun;

"Tehdit" başlıklı 106. maddesinin ikinci fıkrasının "d" bendi;

"Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi halinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur",

"Ortak hüküm" başlıklı 119. maddesinin birinci fıkrasının "d" bendi;

"Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak, işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır...",

"Nitelikli hırsızlık" başlıklı 142. maddesinin 3 üncü fıkrası;

"Suçun, sıvı veya gaz halindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi halinde, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, ceza yarı oranında artırılır ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur",

"Nitelikli yağma" başlıklı 149. maddesinin birinci fıkrasının "f " ve "g" bentleri;

...f) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,

g) Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla,

...işlenmesi halinde, fail hakkında on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur",



"Fuhuş" başlıklı 227. maddesinin altıncı fıkrası;

"...(6) *Bu suçların, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır*",

"Dilencilik" başlıklı 229. maddesinin üçüncü fıkrası;

"...(3) *Bu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması halinde, verilecek ceza bir kat artırılır*",

"Görevi yaptırmamak için direnme" başlıklı 265. maddesinin dördüncü fıkrası ise;

"...(4) *Suçun, silahla ya da var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır...*",

Düzenlemelerini içermektedir.

Örgüt üyesi diğer yönüyle de, **örgüt** adına olmayan, münferit suç oluşturan fiillerinden de sorumludur.

İşte tam bu noktada değişik sıkıntılar baş göstermektedir. Bu sorunlardan biri; **örgüt üyesinin** hangi suçları **suç örgütü** yararına hangi suçları sadece kendi yararına işleyip işlemediği hususudur. Başka bir ifade ile **suç örgütü üyesi** tek bir suçtan dolayı itham edilse dahi, bu suçu **örgüt** yararına işleyip işlemediği sorunu baş gösterecektir. Kanaatimizce böyle bir durumda çok dikkatli ve titiz bir inceleme yapılması gerekmektedir.

Soruşturma başlatılmış olsa dahi, var olduğu ileri sürülen **suç örgütünün hiyerarşik yapısı**, hemen son bulmamaktadır. Bu **hiyerarşik** bağa, soruşturma sırasında da kendini bağlı hisseden **örgüt üyesi**, ya suçu inkâr edecektir yahut da itham edilen suçun **örgüt yararına** olmadığını ileri sürerek, **örgüte bağlılığını** gösterecektir. Fakat bazen işler bu kadar kolay olmamaktadır. Karşılaşılan bazı durumlarda, **örgüt üyesinin** birçok suç işlediği, hatta elde edilen delillerin, işlenen suçların birçoğunun **örgütün** korkutucu gücünün kullanılarak icra edildiğini göstermekte ve sonucunda bir "gelir" elde edildiği tespit edilmektedir. Fakat bundan **örgüt yöneticisinin** haberdar olmadığı/edilmediği ortaya çıkmaktadır. İşte bu gibi durumlarda, **örgüt** içi bir kargaşa ortaya çıkmaktadır.



Belirtilen bu ihtimaller dâhilinde, elde edilen deliller göz önüne alınarak, **örgüt üyesinin** suç oluşturan fiilleri çok iyi ve **hukuki** bir tahlile tutularak, **analiz** edilmelidir. Aksi takdirde, hiç istenmeyen sonuçların ve haksız cezalandırılmamaların ortaya çıkacağı aşikârdır.

TCK md. 220/6. fıkrada, sadece **“silahlı suç örgütleri”** açısından uygulanabilecek bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre, **silahlı suç örgütlerinde, örgüte** üye olmamakla birlikte, **örgüt adına suç işleyen** kişinin de **örgüt üyesi** gibi cezalandırılacağı ancak bu cezalandırılmada, **örgüt üyeliğinden** dolayı verilecek cezanın yarısına kadarı indirilebileceği belirtilmiştir.

Örneğin, **örgütün** bir yere silahlı saldırı yapma kararı alıp, uygulaması aşamasında bu “fiili” **örgüte üye olmayan** bir başka kişiye yaptırımları durumunda, bu fıkra hükmü uygulanabilecektir.

Benzer bir düzenleme daha barındıran TCK md. 220/7. fıkra düzenlemesinde, silahlı olsun yahut olmasın, **örgüt hiyerarşisine** dâhil olmayıp da **örgüte bilerek ve isteyerek yardım edenlerin** de **örgüt üyesi** gibi cezalandırılacaklarını ancak yapılan yardımın niteliğine göre **örgüt üyeliğinden** dolayı verilecek cezadan 2/3 nispetinde indirim yapılabilceği belirtilmiştir.

Burada önemli olan failin, **örgüt hiyerarşisi içerisinde** yer almaması ve fakat **örgütün** varlığından haberdar olup, buna bağlı olarak **örgüte bilerek ve isteyerek** (eğer baskı sonucu yardım etmiş ise bu suç oluşmayacaktır) **yardım** etmesidir. Yine burada belirtilen yardım fiilinin, **“suç işlemeye yardım”** şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Yoksa **suç örgütünün** baskısıyla para ödeyen bir kişinin bu düzenlemeden dolayı cezalandırılması düşünülemez. Ancak **suç örgütüne** duyulan sempatiden, **suç örgütünün korkutucu gücünü** arkasına alma düşüncesinden doğan “maddi yardımlar”, **örgütün** varlığının devamını sağlamak ve **örgütün** daha rahat ve güçlü hareket etmesine hizmet etme gayesi taşıdığından, bu fıkra dâhilinde değerlendirilebilecektir.



D) SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA KURULAN ÖRGÜTÜN PROPAGANDASINI YAPMAK

TCK md. 220'nin son fıkrasında düzenleme alanı bulan bu suç, ***örgütün propagandasını yapmayı*** cezalandırmaktadır.

Propaganda, bilindiği üzere toplum üzerinde çok etkili bir silahtır. Propaganda silahını tarihte belki de en etkili bir şekilde kullanan ve bunun sayesinde milyonlarca masum insanı katleden Adolf HİTLER, propaganda hakkında şu sözleri söylemiştir:

“PROPAGANDA; PİYADE HÜCUMUNA GEÇMEDEN ÖNCE YAPILAN TOPÇU ATEŞİ GİBİDİR!!!”

Propagandanın, insan kitleleri üzerinde oluşturduğu ***psikolojik*** etkiyi, savaş sanatına bağlı olarak anlatan Hitler, bu beyanında hiç de haksız değildir.

Kitlelere karşı uygulanan propaganda sayesinde, kişiler tepki vermeleri gereken bir hususu kanıksayabilirler veya mevcut kötü durumu yoğun propaganda ile destekleyebilirler.

İşte kanun koyucu buradan hareketle, ***suç örgütlerinin “cebir, şiddet ve tehdit*** içeren” yöntemlerini meşru gösterecek, övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde ***propagandasını*** yapanların cezalandırılmasını düzenlemiş, bu fiillerin basın veya yayın yoluyla yapılmasını ise ağırlaştırıcı neden saymıştır.

Her ne kadar yerinde bir düzenleme ise de, basın ve yayın yolu dışında, kişisel propagandaların ispatının zorluğu nedeniyle, uygulanırlığı pek olmayan bir düzenlemedir.



SONUÇ

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme, üye olma, yardım etme ve **suç örgütünün propagandasını yapma** üzerine kaleme aldığımız bu kısa inceleme, sadece bir bilgilendirmeden ibarettir.

Dikkat edilecektir ki, hiçbir **Yargıtay Kararı**'na yer verilmemiştir. Bu konudaki **Yüksek Mahkeme Kararlarını** ve bu kararların eleştirisini, başka bir çalışmaya talik etmiş bulunuyoruz. Zira bu konudaki **Yargıtay Kararları** külliyatı o kadar geniştir ki, aralarından seçerek burada eleştirisini yapmak, çalışmanın hacmini oldukça genişletecek idi.

YÜKSEKKAYA LAW OFFICE olarak biz, **suç örgütleri** ile etkin bir şekilde mücadeleden yana olduğumuzu açıkça ilan etmekle beraber, bir dönem **suç örgütleri** hakkında soruşturma ve kovuşturma yapmaya yetkili malum ve meşhur zihniyet sahiplerinden teşekkür etmiş olan **“özel yetkili”** kurumların vermiş oldukları kararların, amaçlarının deşifre edilmiş olması hasebiyle, **“BATIL”** olduğunu düşünmekteyiz.

Bir an önce, bu maddenin (**TCK MD. 220**) yürürlüğe girmesinden sonra bu maddeye bağlı olarak yapılan tüm yargılamaların tekrar ele alınmasını, hayatı mahvolan, suçsuz olmasına rağmen **“suç örgütü ile irtibatlı”** şeklinde “damgalanan” kişilerin, itibarlarının iadesinin sağlanmasını temenni ediyoruz.

YÜKSEKKAYA LAW OFFICE